

História Ústavu patologickej fyziológie JLF UK v Martine

História Ústavu patologickej fyziológie JLF UK v Martine sa začala písať v školskom roku 1964/1965. Výučbu zabezpečovali učitelia ÚPF LF UK v Bratislave – doc. MUDr. E. Bárta, CSc., MUDr. A. Fízeľ, CSc., MUDr. L. Zlatoš a ďalší.

Od 2. 10. 1966 začal ÚPF svoju činnosť na novo sa tvoriacej Lekárskej fakulte v Martine na Sklabinskej ulici č. 26. Jeho zakladateľom a prvým vedúcim bol doc. MUDr. Juraj Korpáš, CSc. Počas svojho pôsobenia v tejto funkcii (1966-1991) vyvinul enormné úsilie vybudovať moderné vedecko-pedagogické pracovisko porovnateľné s podobnými pracoviskami u nás aj vo svete. Tento zámer sa prof. MUDr. J. Korpášovi, DrSc. podaril s podporou spolupracovníkov – MUDr. I. Luptáka (1966-1967), prof. MUDr. J. Hanáčka, CSc. (1966 – doteraz), MUDr. E. Gajdoša (1967-1969), MUDr. D. Hnidkovej, CSc. (1967-1985), MUDr. E. Žiakovej (1969-1972) – splniť veľmi skoro. V rokoch 1966-1968 sa podarilo rozvinúť výskumné aktivity a mohli sa prezentovať prvé výsledky na vedeckých fórach. V tomto období sa vyprofilovalo aj hlavné výskumné zameranie ústavu – výskum interocepcie dýchacích orgánov s orientáciou na obranné reflexné mechanizmy dýchacích ciest. Vrcholom vedecko-výskumnej aktivity pracoviska bolo ocenenie prof. MUDr. J. Korpáša, DrSc. Štátnou cenou (1983) za objavné práce v oblasti obranných reflexov dýchacích ciest.

V rokoch 1970-1979 pôsobili v ÚPF ako učitelia MUDr. J. Holécyzová (1970-1971), MUDr. P. Back (1970-1971), RNDr. G. Znamenáková (1971-1975), MUDr. I. Gibala (1972-1973), MVDr. F. Záborský (1974-1975), MUDr. L. Maršová (1976-1978). V roku 1975 prišiel do ÚPF prof. MUDr. M. Tatár, CSc. (1975-doteraz) a v roku 1976 MUDr. H. Poláček, CSc. (1976-1986).

V roku 1989 nastúpila na ústav MUDr. B. Nagyová, D.Phil. (1989-1996). Po ukončení doktorandského štúdia v Oxforde ostala pracovať vo Veľkej Británii. V roku 1990 sa v ústave vytvorilo prvé miesto vedeckého pracovníka. Do tejto funkcie nastúpila doc. RNDr. M. Brozmanová, PhD. (1990-doteraz). Roku 1991 posilnila učiteľskú bázu ústavu doc. MUDr. R. Péčová, PhD. (1991- doteraz). Prof. MUDr. Juraj Korpáš, DrSc. pôsobil na ústave od roku 1991 vo funkcii emeritného profesora a v roku 2009 sme sa s ním navždy rozlúčili.

V roku 1991 bol do funkcie vedúceho ÚPF vymenovaný prof. MUDr. J. Hanáček, CSc. (1991-2003). Po ukončení funkčného obdobia zostal pracovať vo funkcii emeritného učiteľa. Na krátky čas nastúpil do funkcie asistenta MUDr. P. Štiak (1995-1997). V roku 1997 začal svoje pôsobenie vo funkcii učiteľa doc. MUDr. M. Kollárik, PhD., ktorý odišiel na študijný pobyt do Johns Hopkins University v Baltimore (2001- doteraz). Súčasne pôsobí v ÚPF na

skrátenej úväzok. V roku 2004 nastúpila po ukončení dennej formy doktorandského štúdia na miesto učiteľa prof. MUDr. Jana Plevková, PhD. (2000 – doteraz).

V roku 2003 bol vymenovaný do funkcie vedúceho ÚPF prof. MUDr. Miloš Tatár, CSc. (2003-doteraz). V roku 2006 po ukončení dennej formy doktorandského štúdia nastúpila do funkcie druhého vedeckého pracovníka MUDr. Silvia Varechová, PhD. V roku ? odišla na študijný pobyt na Universite de Lorraine v Nanacy (Francúzsko), kde pôsobí naďalej ako docent.

Po ukončení doktorandského štúdia v dennej forme nastúpil v roku 2016 na miesto odborného asistenta MUDr. Tomáš Buday, PhD.

V roku 2013 sa pracovníci ústavu aktívne podieľali na projektovej príprave Martinského centra pre biomedicínu (ukončené v roku 2015), kedy sa ústav spoločne s ďalšími pracoviskami fakulty presťahoval do novej budovy na Malej Hore 4C. V rámci BioMed-u vzniklo na ústave oddelenie neurovied v patologickej fyziológii. Vedúcou oddelenia sa stala Mgr. Alžbeta Kráľová Trančíková, PhD., ktorá nastúpila na ústav v roku 2014. V oddelení pracujú Mgr. Michal Pokusa, PhD. (2016) a Mgr. Roman Holič, PhD. (2016).

Na ÚPF dlhšiu dobu pôsobili ako neučitelia: E. Miklošová (1967-1972), M. Javorníková (1967-1977), M. Koložváriová (1967-1984), I. Lehocká (1969-1985), K. Šotníková (1969-2002), T. Trenčáková (1970-1973), M. Fořtová (1970-1985), K. Jungwirthová (1970-1989), Ing. M. Vrabec (1970-doteraz), J. Pavlovič (1972-1975), S. Tomašíková (1972-2001), A. Blahová (1974-1976), J. Valentová (1978-1980), T. Šimeková (1978-1984), M. Ilovská (1981-doteraz), Ing. V. Záhradný (1982-1984), A. Černegová (1984-1996), M. Čikkelová (1984-1988), J. Kapráliková (1985-1987), I. Martinická (1986-1989), I. Hoangová (1987-1995), R. Tvarožná (1988-1992), N. Frančáková (1989-1991), Z. Košútová (1990-doteraz), B. Telgarská (1992-2002), P. Páleš (1992-1994), T. Zařko (1994-doteraz), L. Mazúrová (2004-doteraz), M. Slařanová (2008-2011), K. Štrbová (2011-doteraz).

Výchovno-vzdelávacia činnosť:

Od roku 1966 sa rozvíjala výučba patologickej fyziológie v študijnom programe všeobecné lekárstvo hlavne formou praktických cvičení na jednoduchých modeloch patologických procesov u malých laboratórnych zvierat. Po roku 1989 vo výučbe nadobudli výrazne prevahu semináre nad praktickými cvičeniami. Od roku 2006 sme zaviedli výberovú formu výučby, ktorú nazývame tutoriály. Zameraná je na samoštúdium, pričom študent nemusí absolvovať semináre, ktoré sú povinné v klasickej forme výučby. Preberaná učebná látka sa kontroluje počas 4 stretnutí učiteľa s malou skupinou študentov. Priebežná kontrola štúdia počas

semestra sa realizuje v klasickej forme výučby pomocou elektronických testov v počítačovej učebni. Zmenil sa obsah i forma záverečnej skúšky z PF. Výrazným stimulom pre ďalší rozvoj pedagogiky bolo začatie výučby zahraničných študentov v anglickom jazyku (v školskom roku 1993/1994). V roku 1990 sa začala aj výučba predmetu patologická anatómia a patologická fyziológia v študijnom programe ošetrovateľstvo.

ÚPF zabezpečuje aj výučbu dvoch povinne voliteľných predmetov: 15 hodín **poruchy dýchania v spánku** v letnom semestri 4. ročníka v spolupráci s Klinikou pneumológie a ftizeológie UNM (1996-doteraz) a 15 hodín **klinická patofyziológia** v zimnom semestri 5. ročníka v spolupráci s Klinikou pneumológie a ftizeológie a Internou klinikou – gastroenterologickou UNM (2002-doteraz).

Pracovníci ústavu sú spoluautormi troch učebníc patofyziológie:

Vašků J, Korpáš J, Hulín I. Patologická fyziológia. Martin: Osveta; 1984.

Hulín I, a spol. Patofyziológia. 6. vydanie. Bratislava: SAP; 2002.

Plank L, Hanáček J. a spol. Patologická anatómia a patologická fyziológia. Martin: Osveta; 2007.

Ďalej sú autormi učebníc v elektronickej forme MEFANET:

Tatár M, a spol. Patologická fyziológia pre zubné lekárstvo, Martin 2016.

Kollárik M, Tatár M. Patofyziologické kompendium pre chirurgiu, Martin 2016.

Mokrý J. a spol. Simulačná a virtuálna výučba vo fyziológii, patologickej fyziológii a farmakológii, Martin 2016.

Hanáček J. a spol. Patologická fyziológia. Vybrané kapitoly s kazuistikami, Martin 2014.

Péčová R. Vybrané kapitoly z patologickej fyziológie pre študentov študijného programu všeobecné lekárstvo, Martin 2015.

Tatár M a Kollárik M. Pathophysiology for Surgery, Martin 2013.

Pripravili 7 skrípt.

Od založenia ústavu pracovalo v rámci ŠVOČ 70 krúžkov s celkovým počtom 151 študentov, ktorí prezentovali na fakultných konferenciách ŠVOČ 95 prác, z toho 14 na celoštátnych konferenciách a 5 na medzinárodných konferenciách.

Dlhodobé študijné pobyty v zahraničí

AMN v Moskve (prof. Korpáš, prof. Hanáček, prof. Tatár, MUDr. Giačová), v Oxforde a v Londýne (prof. Korpáš, prof. Hanáček, prof. Tatár, MUDr. Nagyová) v New Delhi (prof.

Korpáš, prof. Hanáček), v Galvestone (prof. Tatár), v Hulle (doc. Péčová), v Baltimore (doc. Kollárik, doc. Brozmanová, doc. Plevková, Mgr. Surdeniková, Dr. Trančíková) a v Nancy (MUDr. Varechová).

ÚPF (zásluhou prof. Korpáša) založil tradíciu Martinských dní dýchania (od roku 1969), ktoré sa stali medzinárodne uznávaným podujatím (už 17 ročníkov). Patofyziologické kongresy s medzinárodnou účasťou- 2-krát.

Martin 4. 5. 2017